

Kunnskapsdepartementet

Sammen om kunnskap II

Operasjonalisering av indikatorer for formidling

Innstilling fra UHRs formidlingsutvalg II til KD

Versjon: 30. juni 2006

*Høringsuttalelse fra Tekna forskerne – fagpolitisk gruppe
for ansatte i universitets- og høyskolesektoren*

Universitetenes hovedoppgaver eller ”produktområder” er:

1. utdanning
2. forskning og
3. formidling

Finansieringen av universiteter og høyskoler er basert på en grunnbevilgning som igjen er basert på rammetall, dvs. forventet eller avtalt produksjon. I tillegg kommer produksjonsrelaterte belønninger for de tre produktområdene. Denne utredningen tar for seg det tredje produktområdet ”formidling”.

Utredningsgruppen har kommet fram til følgende modell eller områder som skal telle innen formidling:

1. *Omsetning: Eksterne inntekter fra salg av tjenester og publikasjoner*
2. *Innovasjon og samhandling med arbeidslivet*
 - bedrifter (selskapsetableringer)
 - lisenser
 - studentprosjekt
3. *Publikasjoner*
 - bøker, læremidler og faglige ressurser
 - artikler i fagtidsskrift
 - aviskronikker og innsiktsartikler
4. *Foredrag/posters på brukerrettede fagkonferanser*
5. *Medier og direkte formidling*
 - bidrag til publikumsarrangementer
 - bidrag i massemedia (inkludert nettaviser)

Disse områdene synes greie hver for seg, men de er mange, og det kan være vanskeligheter med å knytte veldefinerte "tellekanter" til hver av dem.

Område 1: Utvalget sier at randsonevirksomheten bør regnes med, med en andel av omsetningen som avspeiles av eierskapet. NTNU har SINTEF som spesiell samarbeidspartner. SINTEF er en selveiende ideell stiftelse, og NTNU har følgelig ingen eierandel i SINTEF. NTNU kan derfor ikke få noe uttelling for sin virksomhet gjennom SINTEF, selv om en her har mange tette samarbeidsrelasjoner, f.eks. gjennom såkalte Geminisentre. Det virker urimelig.

På den annen side kan randsonevirksomheten omfatte mange forskjellige oppgaver og det vil heller ikke være særlig rettferdig om hele randsonevirksomhetens omsetning skulle telle med uten videre. Vi ser for oss en betydelig jobb i å avgjøre hvilken virksomhet som skal telle med og hvilken som skal holdes utenfor slik utvalget legger opp til.

Område 2 er et viktig formidlingsområde og det fortjener sin plass blant de 5 indikator-områdene. Men å telle antall etablerte bedrifter er ikke nødvendigvis noe godt mål. Igjen blir det et problem å skille de som skal med og de som skal holdes utenfor. Bedrifter etableres gjerne av flere i fellesskap. Det kan også gå betydelig tid mellom ide og etablering av bedrift. Betydningen av det arbeidet som ble utført ved institusjonen kan først om noen år bli tydelig. Vi kan vise til eksempler som Fast, Falanx, Atmel og Clustra. Hvordan en bedrift utvikler seg er også avhengig av marked, konkurrenter, konjunkturer, medspillere på den finansielle siden osv, slik at fagmiljøets rolle i en slik etablering ikke alltid er like klar. Det er en mengde forskjellige omstendigheter rundt det å etablere en bedrift. Derfor blir en rettferdig telling på enkle indikatorer nærmest umulig.

Det kan også være like viktig eller riktig at studentene etablerer en bedrift som at de ansatte gjør det.

Det er prisverdig at studentprosjekter mot industri og næringsliv skal telles med, men igjen vil vi påpeke at slike prosjekter er mangeartet og det vil være vanskelig å finne gode og samtidig enkle indikatorer.

Områdene 3, 4 og 5 synes enklere å mht. å finne objektive indikatorer, innvendingen er at de blir mange, samtidig er det enkelt å argumentere for at flere burde være med for å gi et mer rettferdig bilde. For eksempel er "reviewing" av artikler og konferansebidrag helt nødvendig for at telling av forskningsindikatorer skal la seg gjennomføre.

Tekna forskerne mener at vi nå er i ferd med å gå for langt i å telle forskjellige produksjonsindikatorer. En slik telling krever utvilsomt betydelig merarbeid som tar innsats vekk fra andre og mer viktige oppgaver. Den mest negative effekten er at det forskyver oppmerksomhet vekk fra alt som ikke kan telles, men som er helt nødvendig for at et forsknings- og utdanningssystem skal fungere. Vi har allerede nevnt systemet med "peer review".

Tekna forskerne mener at vi bør øke bevisstheten for at universiteter og høyskoler er en viktig del av nasjonens infrastruktur for utdanning, forskning og formidling. Den viktigste oppgaven for dette systemet er å utdanne de kandidater med høy og relevant utdanning som landet trenger hvert år. Det enkelte læresteds og fagmiljøets totale kvalitet og innsats avspeiles i evnen til å rekruttere studenter og til å vinne forskningskontrakter. Det er en direkte og tydelig belønning.

På den annen side vet vi også at studentenes prioriteringer og valg av utdanning og utdanningssted styres av mer enn fagmiljøers dyktighet og relevans. Vi vet også at det tar lang tid å bygge opp et godt fagmiljø, nedbygging kan være fort gjort. Indikatorsystemet er et forsøk på å konkurranseutsette virksomheten til universiteter og høyskoler og håpe på at markedet styrer utviklingen. Det kan synes som at de sentrale myndigheter vegrer seg for å ta et overordnet ansvar for nasjonens kompetanseutvikling. Tekna forskerne mener at dette ikke er en tilfredsstillende styringsform. Det er bedre å gå tilbake til et system med budsjetter og rammetildeling. Da får institusjonene selv et større ansvar og anledning til å bruke midlene optimalt.

Vennlig hilsen
Tekna forskerne

Kjell Bratbergsengen /s/
nestleder